

Työ- ja elinkeinoministeriö
Kotouttaminen-ryhmä
kirjaamo@tem.fi
tarja.rantala@tem.fi

Viite Lausuntopyyntö 15.8.2013, TEM/1081/09.04.01/2013

Pohjois-Savon ELY-keskuksen lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle tehdyn selvityksen sisältämistä muutosesityksistä pakolaisten vastaanoton kuntakorvausjärjestelmään

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pitää hyvänä, että kuntakorvausjärjestelmää ja maksatuksia pyritään yksinkertaistamaan ja yhdenmukaistamaan. Selvityksen suositukset jättävät kuitenkin vielä paljon kehittämisenvaraa.

Oletetut vaikutukset työmäärän vähenemiseen ELY-keskuksissa ja kunnissa ovat epätodennäköisiä, sillä työn painopiste siirtyisi tarkastuksiin ja seurantatiedoista raportointiin. Kunnissa ja ELY-keskuksissa tulisi myös jatkossa tietää asiakkaat, joista korvauksia haetaan, joten henkilötietojen keräämistäkään ei voisi jättää kokonaan pois.

Pohjois-Savon ELY-keskus katsoo kuitenkin hyvänä sen, että uudistuksen onnistuessa takautuvien maksujen hallinta poistuisi ja maksatukset kulkisivat ajan tasalla. Kannatettavana ehdotuksena pidetään myös sitä, että kunta säilyttäisi erityiskustannusten korvauksiin liittyvät tositteet itsellään, eikä lähettäisi niitä ELY-keskukseen. Kuntiin tehtävät pistokokeet riittävät varmistamaan maksatusten perusteiden oikeellisuuden.

Uudistuksessa tulisi pyrkiä kokonaan sähköiseen hallintoon, mutta UMA ei vielä mahdollista sähköistä asiakirjojen hallintaa kuntiin asti. Pohjois-Savossa ei ole vastaanottokeskustoimintaa, eikä sen vuoksi UMA ole edes käytössä Pohjois-Savon ELY-keskuksessa tai TE-toimistossa. Kuntiin tulevat kiintiöpakolaiset eivät ohjaudu UMA:n kautta vaan tieto henkilöistä liikkuu sähköpostin ja postin välityksellä. Kuntakorvauksia maksettaessa hyödynnetään muun muassa Väestötietojärjestelmän tietojä.

Esitys yhdestä keskitetystä maksupisteestä kuulostaa yksinkertaiselta, mutta käytännössä sen toteuttaminen valtakunnantasoisena on haasteellista. Kuntakorvauksia maksavilla henkilöillä on ELY-keskuksissa myös muita tehtäviä työnkuvissaan, joten henkilöiden tai htv-kiintiöiden siirtäminen valtakunnantasolla yhteen paikkaan ei onnistuisi. Henkilöresurssien saamisen lisäksi on lähes mahdotonta, myös ajankäytöllisesti, että yksi taho seuraisi toteutuneita kustannuksia kunnittain valtakunnantasoi-

sesti ja tekisi tarvittaessa tarkistuksia pistokokein sekä perisi väärin perustein maksettuja korvauksia takaisin.

Valtakunnantason sijaan paremmin toimisi, jos maksupisteet keskitettäisiin maahanmuuton laajennettujen toimialueiden mukaisesti eli käytännössä niihin ELY-keskuksiin, joissa maahanmuuttopäälliköt työskentelevät. Näin maksupisteitä olisi valtakunnantasolla seitsemän. Tällä mallilla maksualueen koko olisi nykyistä laajempi, muttei liian suuri. Kuntakorvausten maksamiseen liittyy aina jonkin verran tulkintaa, joka voitaisiin yhtenäistää vähintään laajennetulla toimialueella ja samalla säilyttää alueella toimivat hyvät maksatuksen käytännöt, joista on viime aikoina saatu kiitosta myös kunnilta.

Pohjois-Savon ELY-keskus on selvityksen kanssa yhtä mieltä siitä, että AVI:en ja ELY:jen välinen työnjako erityisesti valvonnassa ja ohjauksessa tulisi tarkentaa. Epäselvä roolinjako korostuu etenkin lastensuojeluun liittyvissä kysymyksissä. Kotouttamisen ohjauksessa päävastuu tulee kuitenkin jatkossakin olla ELY-keskuksissa. Myös määrärahaohjaus työ- ja elinkeinoministeriön kautta tulee säilyttää, eikä siirtää sitä tai osia siitä sosiaali- ja terveysministeriölle.

Tiedot tehdyistä maahanmuuttajien alkukartoituksista tulee voida tallentaa valtakunnalliseen rekisteriin, jotta voidaan seurata, keistä maahanmuuttajista on jo maksettu alkukartoituksen korvaukset ja mille kunnille. Valtakunnalliseen rekisteriin alkukartoituksen laatija tai kunta voisi tallentaa myös tiedot ehdotetuista toimenpiteistä ja tarjotuista palveluista. Tietoja tarvitaan varsinkin tilanteissa, joissa maahanmuuttaja vaihtaa paikkakuntaa.

Kymmenen vuoden korvausajasta sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannusten korvaamiseksi voidaan luopua, sillä Netumin selvityksenkin mukaan valtaosa pakolaisista saa Suomen kansalaisuuden tässä ajassa. Korvausajan rajallisuudella on ollut kuntapaikkaneuvotteluissa suhteellisen suuri merkitys, sillä monet kunnat pelkäävät isoja sosiaali- ja terveydenhuollon kuluja, joita pakolaiset voivat aiheuttaa. Erityisesti siinä vaiheessa, kun kuntapaikoista neuvotellaan, on tärkeää, että sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannusten korvaamisesta voidaan puhua ilman määräaika. Tämä tieto poistaa kunnassa yhden suuren esteen kuntapaikkojen myöntämiseksi pakolaisille.

Valtionosuusjärjestelmän uudistamisen yhteydessä pakolaisten tai yleensä maahanmuuttajien määrä kunnassa tulisi ottaa yhdeksi valtionosuuden määräytymisperusteeksi.

Maahanmuuttopäällikkö Lisbeth Mattsson

JAKELU TEM

Pohjois-Savon ELY-keskus: kirjaamo, Kirsi Vainikainen